

Saksframlegg

Utvalg	Møtedato	Utvalgssak
Formannskapet	06.06.2017	
Kommunestyret	20.06.2017	

Statusoppdatering Frosta Integreringstjeneste og Frosta Voksenopplæring

Rådmannens forslag til vedtak:

Saken tas til orientering

Vedlegg

- 1 Utdanningsløp Introdeltakere, våren 2017
- 2 Prosjekt Forkurs Aglo vgs, våren 2017
- 3 Referat utviklingsseminar Integrering og Voksenopplæring, mars 2017

Bakgrunn for saken:

Bosetting av flyktninger er en relativt ny oppgave i Frosta kommune og det har vært etterspurt politisk om oppdatering og status for tjenesten.

Saksopplysninger:

Så har vi kommet til mai 2017 og vi har i 2,5 år fått tilby mange flotte, nye tjenester et fredelig demokrati, bolig, utdanningstilbud og fritidsaktiviteter i Frosta kommune. Vi har godt over 50 nye innbyggere, både voksne og spedbarn, 7 nyfødte bare i 2017, samt to etterlengtede familiegjenforeninger☺ Integrering er et spennende og bredt arbeidsfelt for flere enheter i kommunen, næringslivet, ildsjeler og frivillige lag og organisasjoner.

Først skal alle og enhver som har gitt av tid, utstyr, hilsener og tilrettelegging få høste ros og honnør for en utrolig flott innsats! Alt fra et smil og «hei» i butikken, til klesposer til barn og voksne, viser varme og godhet i Norsk tradisjon – et velferdsdemokrati som vil ivareta alle innbyggere i hele landet. Dette viser vi som kommune i staten Norge blant annet via et felles skattesystem for alle som sikrer innbyggerne akseptable velferdsordninger i utfordrende livssituasjoner, fritidstilbud og et tilrettelagt arbeids- og utdanningssystem! Om enn Norge i

mange sammenhenger er et skjemavelde av dimensjoner som kan få enkeltpersonens kvaliteter og identitet satt i skyggen, så er Frosta en så liten kommune at hver og en nyankommet flyktning blir omtalt ved navn så godt man klarer å få det til. For eksempel fikk alle bosatte flyktninger julegaver fra anonyme givere julen 2016, Ordfører Trine Haug tok del i gavefordelingen sammen med Coop og ansatte i Frosta kommune. Julenissebilene til Lars Tvette og Anne Grete Aas kunne dermed bringe denne hjertevarme hilsenen til våre nye innbyggere – God Jul! Flere lokale lag og foreninger har vært frempå, tatt imot nye idrettsutøvere, logotegnere, kunstnere og dugnadslystne bosatte – og kommunestyret har blant annet sett verdien av fritidsaktiviteter som integreringstiltak ved å støtte en aktivitet per deltaker i introprogramårene, voksne som barn. Næringslivet går inn i språk- og arbeidspraksisavtaler med Integreringstjenesten på et mangfoldig vis, samarbeidet med NAV er videreutviklet og bidrar til gode arbeidsrettede løp for de som ønsker å prøve en slik vei inn i arbeidslivet. Aglo vgs tilrettelegger sine utdanningsløp spesifikt for hver enkelt av våre elever slik at mange får starte tidlig i introløpet på utdanningsløpet sitt – vi er heldige og har så mange gode forutsetninger for å lykkes!

Som man kan lese av vedlagte oversikt over utdanningsløpet til deltakerne i Introprogrammet så har mange nå funnet ut hvilken vei de skal gå – og mange av tiltakene kan iverksettes allerede til høsten 2017. Vedlagt ligger referat fra tjenestens utviklingsseminar i mars 2017. Her vises mange av punktene vi har arbeidet med av stort og smått, hva vi har fått til og enkelte hovedsaker vi trenger å jobbe videre med, før de kan sies å ha en rutinebeskrevet praksis. Det er også vedlagt et prøveprosjekt vi har iverksatt i samarbeid med Aglo vgs. Tjenesten har vært og er i utviklingsprosess kontinuerlig for å finne sin form og vi prøver å opprette løsninger så raskt vi ser at de er hensiktsmessige og kan gi gode resultater i et effektivt arbeids-, utdannings- og integreringsrettet løp.

For å prøve å gi et oversiktlig bilde av tjenestene så tar vi hver av tjenestene hver for seg, henholdsvis Integreringstjenesten og Voksenopplæringen.

Status Frosta integreringstjeneste, våren 2017

Bosetting, integrering og kvalifisering av flyktninger i introduksjonsprogrammet er hovedoppgaven til Integreringstjenesten. Dette er en omfattende oppgave der hver enkelt bosatt skal følges opp individuelt i 2 (3) år – med mål om raskest mulig å komme over i ordinært arbeid eller yrkesrettet utdanning. Å jobbe med mennesker som kommer fra, og lever i, en livskrise tilsier at det norske systemet krever en god del av de flyktninger vi lar komme til vårt land. Det står respekt av å takle videregående skole og arbeidsliv kort tid inn i bosettingsfasen, når venner – familie – og landet ditt som helhet opplever krig. Flyktningen har kommet seg fysisk ut av krigsherjede og regimestyrte land – men psykisk vil man kanskje alltid føle seg som en innvandreri i Norge, med opprinnelse, kultur og identitet tilstede i en annen del av verden. Vi som jobber på integreringstjenesten tar oss daglig i å tenke over hvor heldige vi er som ble født i nettopp dette gode, lille landet vårt.

Ulike arbeidsområder tilknyttet integreringstjenesten og status ift noen av disse:

1) Bosettingsprosessen – formaliteter og rutiner

Vi som per i dag er ansatt kunne i desember 2016 gjennomføre bosettingsprosessen på en velfungerende og formelt godt forberedt måte fra vår side. Vi har utarbeidet mapper og oversikter, med alle papirer tilknyttet formaliteter ved bosetting. Vi har fortsatt et etterslep på å arkivere alle dokumenter i ephorte, samt å klare å avholde et helhetlig IP-møte (IP = Individuell Plan) innen de 3 første måneder. Likevel vil vi si at oppstart i norskundervisning og samfunnskunnskap i løpet av ca. 1 mnd er med på gi den kunnskap og informasjon som tilhører det første IP-møtet med den bosatte, da et omfattende kartleggingsintervju gjennomføres ved voksenopplæringen før oppstart der. Det vil i august 2017 bli oppstart av dataprogrammene

Visma Flyktning og Visma Voksenopplæring. Dette gir oss det verktøyet vi har manglet ift helhetlig oversikt over den enkelte deltaker – det er å regne som en revolusjon når dette iverksettes! Det innehar varselsystem for ulike lover og regler som mangler oppfølging fra oss på individnivå, samt gir et helhetlig system rundt introduksjonsprogram, registrering av timer på ulike tiltak/ norskopplæring/ samfunnskunnskap mm, utbetaling av Introduksjonslønn, trekk ved fravær, samt arkiveringsportefølje som i mange tilfeller vil erstatte bruk av ephorte for vår avdeling. Snorre Trefjord har gått over fra voksenopplæringen til en i tverrfaglig, administrativ 40 %-stilling for å følge opp disse datasystemene. Dette sikrer at vedtak og lovpålagte oppgaver til enhver tid har fokus.

2) Bolig – har vi tilgang på de boliger vi trenger/ har behov for løpende?

Vi håper at vi har nok med de boligene vi har per i dag til dette årets bosetting, det er også noen boliger vi ønsker å avslutte leiekontraktene på med tiden. Vi er meget fornøyd med at det utredes behovet for et boligkontor og vi krysser fingrene for at det blir det. Boligpriser og tilgang på bolig er en av hovedutfordringene våre og vi er med på å presse prisene oppover dessverre. Vi kunne gjerne tenkt oss flere hybelboliger- vi får mange unge enslige som godt kunne bodd på hybel hos noen, men slike boliger har det ikke vært så mye av på Frosta frem til nå. Vi startet med et etableringstilskudd i 2016 for å øke omløp av kommunale boliger, de som velger å flytte over i privat bolig får et engangstilskudd på kr. 16 000,- til dette. Tiltaket har til nå fungert etter målet, mange deltakere har flyttet ut av kommunale boliger.

3) Helse: her vil vi ved neste statusoppdatering få med innspill fra enhet helse, vi har ikke hatt mulighet til å få med dette denne gang.

Helsesøster Kirsti Lein er ansatt i 20 % stilling tilknyttet pålagte kartleggingstester og oppfølging av enhver nybosatt flyktning. Ut over helsesøsterstillingen så er det tjenester som tannlege, psykolog, helsestasjon, fastlege og fysioterapi som må få uttale seg om kapasitet og oppgaver på dette punktet.

4) Skole og barnehage for barna – her vil vi ved neste statusoppdatering få med innspill fra Frosta skole, denne gang er det vi ved integreringstjenesten som uttaler oss fra vår kunnskap om tjenestetilbudet.

Frosta integreringstjeneste har siden våren 2016 jobbet sammen med Frosta skole for å kartlegge behov og iverksette ressurstilpasninger for de 10 barna som per dags dato går på barneskolen. Det er opprettet en midlertidig stilling i 70 % ved Frosta skole, hvor Anne Berit Skjemstad er ansatt for å bygge opp mormålsopplæring, norsk-2-undervisning og administrer språkassistentbehovet. Når de første elevene startet på Frosta skole i mai/juni i 2016 så fant integreringstjenesten de av de bosatte introdeltakerne med best norsknivå til å følge barna daglig i klasserommet. Denne ordningen har vi praktisert hele skoleåret 2016/2017. De bosatte har kjennskap til hverandre slik at det i startfasen ble en trygghet for elevene at språkassistentene var personer de kjente fra før. Etter hvert som de mest språkkyndige introdeltakerne startet på videregående ble det også mange familiejenforeninger høsten 2016. Dette utfordret språkassistentsituasjonen noe, men ved gode kontakter i Levanger voksenopplæring og Stjørdal Integreringstjeneste så har vi fått tak i gode språkassistenter som daglig pendler til Frosta skole fra nabokommunene. Vi ser at barna i skolen virker trygge og de har hatt stor fremgang i språkutviklingen ved en så omfattende mormålsstøtte som er gitt. Det at våre introdeltakere kan gjøre en slik oppgave i sitt introduksjonsløp gir gevinster for alle parter:

- Frosta kommune får råd til å gi den enkelte skoleelev en egen språkassistent i en lengere periode, da mye av lønnen til assistenten dekkes av intralønnen (praksis fra 2017)

- Skolebarna opplever en trygg og forståelig lærings situasjon slik at de raskest mulig kan følge både språk og innhold i undervisningen og slik bli mer og mer likestilt med sine medelever.
- Informasjonsflyten mellom skole og foresatte forenkles. Her har det også vært satt inn ekstratiltak med at foreldre har deltatt på leksehjelpstimer sammen med elever og språkassistenter i skoletiden, foreldre kaffe 1 gang hver mnd o.l.

Frosta kommune betaler barnehageplass til alle familier hvor foreldrene er i introduksjonsprogram. Dette sees som avgjørende både økonomisk og ift at man i introduksjonsprogrammet skal søke en rask progresjon i språk, yrkesrettet- og arbeidsrettet utvikling. I barnehagene har det også vært satt inn språkassistenter ved behov, men behovet her har blitt mindre og mindre etter hvert som erfaringsgrunnlaget i barnehagene har utviklet seg. Barn i barnehage har en helt annen hverdagen og de minste er i byggefasen av sitt språk uansett opprinnelsesland. Av den grunn går språkutviklingen annerledes her og det er enklere å tilpasse og støtte barna av de ansatte enn det man kan klare i en klassesituasjon i skolen. Morsmålsopplæring er likevel en sak som vil bli plassert høyere opp på prioriteringslisten for integreringstjenesten sammen med barnehagene da det er mye forskning som tilsier at dette er avgjørende viktig i fremtiden også for de minste barna. Det er også viktig ift foreldregruppen til disse barna.

I forhold til alle mødrene som nå er hjemme i permisjon med små barn så er Åpen barnehage iverksatt som et bevisst tiltak for denne målgruppen. De med permisjon kan fort miste norskkunnskapene sine i permisjonstiden, samt at det er mye grunnleggende kunnskap tilknyttet det å oppdra barn i Norge som alle innvandrere, og også norske innbyggere, kan få informasjon om i et slikt uformelt møte. Voksenopplæringen ser også på muligheter for å tilby språktrening ukentlig for denne gruppen, med oppstart høsten 2017.

5) Introduksjonsprogram og Individuelle planer

Vi er svært nærme å klare å tilby et helårlig fulltidsprogram til våre deltakere i Intro, vi manglet noen få dager i 2016 grunnet så høy andel bosettinger som tok av ansattressurser til dette arbeidet. Nå i 2017 ser det ut til at vi ligger riktig an frem til sommeren med å fylle opp dagene. Ift individuelle planer så er det som nevnte tidligere enkelte personer som ikke har fått de formelle, pålagte samtalen tilknyttet plan for introduksjonsprogrammet. Vi har hatt dialog om deler av innholdet og deltakernes 1.prioritet i starten er å lære seg norsk. Så de har et fulltids tilbud som er i henhold til deres startbehov, men å avholde helt konkrete samtaler i fullverdig IP-form har vi ikke hatt kapasitet til med alle ennå. Dette ser vi på løsninger for i sommerhalvåret, og programmet Visma Flyktning vil hjelpe oss mye i dette arbeidet som et godt dokumentasjonsverktøy. Individuelle planer vil det bli kjørt tilsyn på i 2017/2018 slik at det kan påberegnes enkelte avvik i denne sammenheng, alt ut i fra hvor strengt Fylkesmannen utfører tilsynet. Vi mener likevel vi har gjort en god jobb med å håndtere oppfordringen fra IMDI om å bosette selv i så små kommuner som Frosta – og vi kjenner enkeltdeltakerne våre godt og gjøre små justeringer daglig for den enkelte.

6) Tolker og språkassistenter

Vi har vært heldige med å kunne benytte våre egne introdeltakere som språkassistenter det siste året, flere er svært gode i norsk. Vi har også ansatt en arabisk språkassistent, Samer Katibi, i midlertidig 100 % stilling, dette har vært et stort fortrinn både i undervisningen ved voksenopplæringen og i bosettingsarbeidet generelt. Vi bruker også Salita tolketjeneste i de tilfeller der dette sees nødvendig, både som oppmøtetolker og telefontolk.

7) Familiegjenforening

Her begynner vi å få en del erfaringer, og det jobbes med rutiner og prosedyrer ved mottak av barn og voksne som kommer direkte hit til vår kommune uten å være inno m asylmottak. Det er

stor forskjell på hvor raskt denne prosessen går i de ulike landene de flykter ifra. Det er ikke så mange familieforeninger igjen for den gruppen bosatte som har kommet frem til i dag, de fleste er endelig sammen med sin familie her på Frosta.

8) Språk- og arbeidspraksis

Flere av flyktingene har vært ute å prøvd seg i ulike praksiser, dette med ulik varighet. Det er forsøkt å tenke mer språkpraksis for våre elever denne våren, da språket har vært til hindring for å få formidlet våre deltakere til lønnet arbeid så langt. Det å ha et minimumsnivå i norsk er avgjørende for å kunne lykkes i praksis. Vibeke har fått kontakt med flere gode samarbeidsbedrifter og jobber ut fra teori om "supported employment" når hun plasserer ut flyktingene i eksterne bedrifter.

9) Integrering i lokalmiljøet – lykkes vi?

Gaia: en dag i uken har vi treffsted for alle som vil komme å være sosiale sammen med de nye innbyggerne våre. Elevene har det som en del av introduksjonsprogrammet. Vi har denne våren vært i SFO sine lokaler som utgangspunkt, men har også hatt ballaktiviteter i gymsalen og svømming i bassenget. For å lykkes med integrering er vi avhengige av engasjement hos frivillige, og det har blitt en god kjerne som driver frem disse kveldene sammen med en eller to ansatte fra Integreringstjenesten.

Flyktningevenn – dette er noe flere burde fått tilbud om, og som flere ønsker seg. Det er pr. i dag ikke noe rutiner på hvordan dette skal fungere, eller plan for hvordan det skal formidles. Ordningen oppstod i 2015 ved 1. bosetting, men tiltaket har ikke fått prioritet etter dette.

Deltakelse fritidsaktiviteter: Mange har abonnement på Levvel og i Neset FK, noen er med Tjukkasgjengen på tur, noen har vært med på Livsgledearrangement, en person er elev hos Nirmal på kunstgruppe i kulturskolen, ellers er det ikke alle som har funnet sin arena enda, så her er det bare for lag og foreninger å utnytte mulighetene til å skaffe seg flotte medlemmer☺

Invitasjoner til å være medarrangør og ta ansvar for kiosk og servering har vi flere ganger blitt forespurt om av eksempelvis Frosta Danseskole, Frosta Kulturskole, Frostadan, Kiosken til Neset FK på Vinnatrøa og andre enkeltarrangement. Dette setter deltakerne veldig stor pris på – her får de vise kunnskap de allerede har og de får være seg selv i møte med oss!

10) Transportsituasjonen ift utdanningsløp og generelt fremkommelighet til andre deler av verden enn Frosta sentrum;)

Tilbringertjenesten: det er til tider en litt tungvint ordning, men det er den vi har.

«Svenskebussen» har månedlig rute om Frosta til Storlien, dette har våre nye frostinger selv bidratt til å fremforhandle– et godt tilbud da det er et begrenset utvalg matvarer tilknyttet deres mattradisjoner på Frostas matbutikker per i dag.

Det vil bli gjennomført en saksutredning tilknyttet en egen Aglobuss høsten 2017 da elevtallet trolig vil overstige 20 personer i år. Det vil gjøre at småbarnsforeldre får reell mulighet til å delta i et videregående løp om bussen fra Frosta har avreise ca 07.45 om morgenen og er tilbake til ca 16.00. Her vil vi sammen med Aglo se på elevtall fra Åsen i tillegg til Frosta for å øke dekningen for en slik løsning.

Status Frosta Voksenopplæring, våren 2017

Kommunen skal tilby minimum 550 timer norskopplæring, 50 timer samfunnskunnskap, prøver av kvalifiserende og lovpålagt art tilknyttet norsk, samfunnskunnskap og statsborgerskap, realkompetansevurdering, grunnskole, spesialpedagogisk tilrettelegging – og ellers bidra til å finne riktig nivå og utvidelse av timetall tilknyttet norskopplæringen og grunnleggende ferdigheter i henhold til Opplæringsloven. For elever som er del av introduksjonsprogrammet skal undervisningen også samsvare med videre yrkesvalg eller arbeidsliv for den enkelte elev. Det skal være morsmålsstøtte der det er behov for dette, og ellers undervises i enkelte fag på et språk eleven forstår.

Som dere ser av vedlagte prosjektplan tilknyttet forkurs til videregående løp ved Aglo vgs så er mange av disse elementene omtalt og utredet i prosjektbeskrivelsen. Det er for tidlig å gi svar på i hvilken grad forkurset har vært vellykket og om ønsket måloppnåelse er nådd. Dette vil vi kunne si mer om i løpet av det neste skoleåret ved voksenopplæringen i forhold til hvordan mange elever som er i god flyt i sitt videregående løp og evt hvor mange som har gått tilbake til voksenopplæringen for å forbedre norskkunnskapene ytterligere.

Derfor vil jeg nå ta de ulike punktene innledningsvis og si noe om disse. Det kan også være andre punkter som burde vært orientert om, evt tallmateriale som formelt sett skulle vært lagt frem. Grunnen til at de ikke står listet opp er at vi fortsatt er i utvikling og mangler en helhetlig oversikt over alle felt per i dag. Rektorjobben for voksenopplæringen ble nedprioritert kraftig ved fjorårets ekstraordinære bosetting og familiegjenforeningssituasjon. Det er ikke så enkelt å beregne ressurser og kapasitet fortløpende for tjenesten når en familiegjenforening kan ta alt fra 2 uker til 1 år. Men det vi kan si noe om per i dag er:

1) 550 timer norskkurs, med avsluttende prøve: grunnleggende norsk

Vi forsøker å avholde 550 timer norskundervisning på ett skoleår. Så er det mange som får utvidet sine norsktiltak ift at de må ha mer opplæring for å kunne nå målene sine tilknyttet arbeidsliv og/eller utdanning videre. Den avsluttende prøven gjennomfører selv for første gang nå i disse dager. Tidligere har vi sendt våre elever til Levanger voksenopplæring. Det at vi kan gjennomføre prøven selv gir oss mulighet til å bruke prøven som et kartleggingsverktøy underveis i tillegg til at det fungerer som en avsluttende test til slutt i norskopplæringen fra voksenopplæringen. Dette kan gi motivasjon og utvikling for både deltakernes utvikling og lærernes undervisning.

2) 50 timer samfunnskunnskap, med avsluttende prøve

Alle bosatte flyktninger som kom frem til 1. januar 2017 har gjennomført samfunnskunnskapsprøven. Alle med krav om å måtte bestå prøven, jamfør revideringen av Introduksjonsloven, har bestått den – veldig bra!

3) Statsborgerprøven

Denne er ny og alle innbyggere i Frosta kommune med utenlandsk statsborgerskap har mulighet til å gjennomføre denne hos oss ved Frosta Voksenopplæring.

4) Realkompetansevurdering av deltakere som mangler grunnskolebevis fra hjemlandet

Vi har det siste året benyttet realkompetansevurdering på en god del deltakere da det er mange som ikke har med seg vitnemål fra 10 år grunnskole i hjemlandet. Dette står mer omtalt i vedlegg tilknyttet forkurs vgs ved Aglo Opplæringscenter.

5) Grunnskoleopplæring i grunnleggende ferdigheter, i henhold til Opplæringsloven og Kompetansekrav i grunnskoleløpet

Her har vi en større jobb foran oss ift å avklare om dette er et tilbud Frosta Voksenopplæring skal bygge opp eller om vi skal kjøpe denne tjenesten ifra en nabokommune. Det er ikke så mange per i dag med et slikt behov, vi må se an arbeidsrettet løp sammen med opplæringskontor og NAV før vi går videre i dette arbeidet. Vi håper å ha avklart situasjonene noe til desember 2017.

6) Spesialpedagogisk opplæring for voksne som har rett på dette

Vi skal kunne tilby dette, enten selv eller ved kjøp av tjenesten fra andre. Vi er per i dag ikke definert med stilinger til slike oppgaver, vi ser an fortløpende behovet

7) Karriereveiledning for de som ønsker det og har behov via Introprogrammet

Her vil vi ha møte med Aglo Opplæringskontor i juni for å se på løsninger de kan tilby oss, grunnlaget for å kontakte dem i første omgang er at de kan tilby opplæringskontorfunksjonen i et mangfold av yrkesretninger. Deres samhandling med Aglo vgs gir store muligheter for å kombinere arbeidsrettede løp med kurs i grunnleggende ferdigheter på vgs tilpasset den enkeltes behov og yrkesretning. Det blir spennende å jobbe videre med løsninger her. Samarbeid med Frosta skoles utdanningsrådgivere er også noe vi skal se nærmere på. Det er mange muligheter i dagens skolesystem og vi på voksenopplæringen ser det som mest aktuelt å benytte andre parter med allerede opparbeidet kunnskap på feltet til å hjelpe elevene i deres karrierkartlegging.

8) Videre utvikling av tjenesten

Her ønsker vi å delta aktivt i effektiviseringsprosessen ift hvor vi bør høre til som tjeneste, hvilke deler av introdeltakernes rettigheter vi skal bygge opp selv og hva kan vi kjøpe av andre ved behov. Vi har så små klasser og det er flere ganger skreddersydde løsninger som vil gi best resultat for den enkelte introdeltaker. Derfor må vi vurdere nøye hva vi skal gjøre selv og hva vi kan sette bort til andre.

Konklusjon:

Saken tas til orientering.

Arne Ketil Auran
Rådmann